

Nr 336

Av herrar Lundström och Kaijser, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv m. m.*

I proposition nr 64 hemställer Kungl. Maj:t att giltighetstiden för lagen om bankaktiebolags kassareserv förlänges ytterligare ett år till den 1 juli 1959 samt att ränteregleringslagen likaledes förlänges ytterligare ett år till samma datum. Båda lagarna har beredskapslagstiftnings karaktär.

Lagen om kassareserv

Möjligheterna att meddela föreskrifter om bankernas kassareserver är ett medel i den penningvårdande politikens tjänst, som i vissa lägen bör finnas att tillgå. Variationerna i bankernas kassareservhållning utgör emellertid endast ett komplement till andra åtgärder inom den penningvårdande politiken, vars grund måste vara en efter de skiftande lägena avpassad kredit-, penning- och räntepolitik. Med hänsyn till kassareservbestämmelsernas supplementära karaktär som penningpolitiskt medel är det av Kungl. Maj:t föreslagna maximikravet om kassareserv å 50 procent alltför vittgående. Skulle möjligheterna att utnyttja kassareservens övre gräns över huvud taget begagnas bleve följderna härav, att bankerna ej längre kunde fylla sin funktion som förmedlare av kredit till näringslivet, och en allmän desorganisation skulle inträda på kreditmarknaden. Bestämmelserna om kassareserv har sin största betydelse i lägen, när det råder stor tillgång på likvida medel, och en skärpning i den omfattning, som lagen skulle medge enligt den i propositionen föreslagna lydelsen, framstår i dagens läge som helt opåkallad även ur beredskapssynpunkt. Det relationstal som rådde mellan kassareserv och förbindelser före den ändring som skedde 1954 var 25 procent. Detta relationstal framstår som fullt tillräckligt för behovet. Att någon extra marginal skulle vara behövlig för att ge staten ett effektivt argument vid förhandlingar med bankerna om särskilda överenskommelser i fråga om kassareserverna är inte styrkt. Tvärtom har bankerna visat sin beredvillighet att medverka till lämpliga begränsningar, och man kan säkerligen även i fortsättningen utgå ifrån att bankinstitutens ledningar skall vara medvetna om sitt ansvar för landets ekonomi.

Anledning saknas att avvakta de resultat, den s. k. kreditmarknadsutred-

ningen kommer till. Det synes oriktigt att för obestämd tid uppskjuta jämkningen av en alltför vittgående lagstiftning av så ingripande art som den ifrågavarande i avvaktan på en nyligen tillkallad utredning med mycket omfattande program.

Ränteregleringen

Ränteregleringslagen blev redan vid sin tillkomst 1951 hårt kritiserad av remissinstanserna och avstyrktes av lagrådet. Lagstiftningen har heller aldrig tillämpats. Skulle den tillgripas, måste den säkerligen verka mycket störande på kreditmarknaden. Lånesökande skulle nödgas söka sig ut på en grå eller svart marknad, som ej kan överblickas av centralbanken.

Meningen med ränteregleringslagen var givetvis att genom räntereglering förhindra räntehöjningar. Lagstiftningen har nu blivit helt passerad av utvecklingen. Sedan en rörlig ränta börjat tillämpas kan det anses praktiskt uteslutet att någon tillämpning av ränteregleringslagen skulle ifrågakomma. Denna tvivelaktiga lagstiftningsprodukt bör därför snarast utmönstras ur vår lagstiftning.

Med hänvisning till det ovan anförda får vi således föreslå,
att riksdagen måtte

1) med ändring av vad Kungl. Maj:t hemställt i proposition nr 64 för sin del besluta sådan lydelse av 1 § lagen angående rätt för Konungen att meddela bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, att relationstalet mellan bankaktiebolags kassareserv och förbindelser fastställs till 25, samt

2) avslå det i propositionen framlagda förslaget om ytterligare förlängning av ränteregleringslagen.

Stockholm den 11 mars 1958

Birger Lundström

Rolf Kaijser